

İNGİLİZCE ÖĞRETMENLİĞİ SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

Paşa Tevfik CEPHE

G. Ü., Gazi Eğitim Fakültesi - ANKARA

ÖZET

Bu çalışmada Gazi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü İngiliz Dili Eğitimi Anabilim dalında 1997-98 öğretim yılında okuyan son sınıf öğrencilerinin "Öğretmenlik Uygulaması" hakkındaki düşünceleri aktarılmıştır. Öğrencilere okullarda uygulama çalışmalarına başlamadan önce bir anket uygulanmıştır. Öğretim yılı sonunda öğrenciler öğretmenlik uygulamasını tamamladıktan sonra aynı anket bir kez daha öğrenciler tarafından yanıtlanmıştır. Elde edilen bulgulardan öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasıyla ilgili bazı beklentileri ve endişeleri irdelenmeye çalışılmış ve öğretmenlik uygulaması öncesi görüşleri ile uygulamayı bitirdikten sonraki düşünceleri arasındaki farklılıklar ortaya konmuş ve incelenmiştir.

Anahtar sözcükler: Öğretmenlik uygulaması, öğretmen adayları, rehber öğretmenler.

ABSTRACT

This study presents the reflections of the ideas of the fourth year student teachers studying English Language teaching in the Foreign Language Department of Gazi Faculty of Education on "Teaching Practice". A questionnaire has been administered to the students before starting their practicum. The same questionnaire has been answered by the students once again after having finished their practicum. The findings have been used to examine their expectations and worries about practicum. Their previous views on "teaching practice" and their opinions after having finished their practicum have been presented and analyzed in the study

Key words: Teaching practice, student teachers, mentors.

Bilindiği gibi 18.8.1997 tarih ve 4306 sayılı yasa ile Milli Eğitimde sekiz yıllık kesintisiz ilköğretim uygulamasına geçilmiştir. Bu yeni uygulamayla Eğitim Fakültelerinde de yeniden bir yapılanmaya gidilmiş ve Yüksek Öğretim Kurulu tarafından öğretmen yetiştirme programları yeniden düzenlenmiştir. Yeni programlarda okullarda uygulama çalışmaları Okul Deneyimi-I, Okul Deneyimi-II, ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri şeklinde yer almıştır. Bu uygulama çalışmalarına ilgili olarak 28.7.1998 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı ile Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı arasında imzalanan protokolle yürürlüğe giren "Öğretmenlik Uygulaması Yönergesi" hazırlanmıştır. Burada Öğretmenlik Uygulaması süreci, öğretmen adaylarının mesleğe giriş davranışlarını kazanıp ilk mesleki yeterlilikleri geliştirdikleri dönem olarak belirtilmektedir. Yönergenin birinci bölümünün 4. maddesinde yukarıda bahsettiğimiz Okul Deneyimi-I ve II derslerinin tanımı öğretmen adaylarına, okul örgütü ve yönetimiyle okullardaki günlük yaşamı tanıma, eğitim ortamlarını inceleme, ders dışı etkinliklere katılma, deneyimli öğretmenleri görev başında gözleme, öğrencilerle bireysel ve küçük gruplar halinde çalışma ve kısa süreli öğretmenlik deneyimleri kazanma olanağı veren, onların öğretmenlik mesleğini doğru algılayıp benimsemelerini sağlayan dersler olarak verilmektedir. Yine aynı bölümde Öğretmenlik Uygulaması dersi ise öğretmen adaylarına, öğretmeni olacağı alanda ve öğretim düzeyinde, bizzat sınıf içinde öğretmenlik becerisi kazandıran ve belirli bir dersi ya da dersleri planlı bir şekilde öğretmesini sağlayan; uygulama etkinliklerinin tartışılıp değerlendirildiği bir ders şeklinde tanımlanmaktadır. Bahsettiğimiz Okul Deneyimi I ve II dersleri programlara yeni konmuş olmasına karşın Öğretmenlik Uygulaması yıllardır Eğitim Fakültelerinde yürütülen bir derstir. Bu konu ile ilgili olarak YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi yayınları arasında yer alan **İngiliz Dili Eğitimi** (Koç

ve Bamber, 1997:13.2) isimli kitapta İngiliz Dili Eğitiminde okuyan öğrencilerin yapacakları öğretmenlik uygulamasıyla ilgili hedefler şu şekilde belirtilmektedir:

- Öğretmen adaylarına farklı öğretme ve öğrenme yöntemlerini gözlemlemeleri ve tecrübe etmeleri ve değişik yaş grupları ve farklı düzeylerdeki öğrencilerle çalışma fırsatı verilmesi.
- Öğretmen adaylarına okulda mevcut olan İngiliz Dili Eğitimi ile ilgili kaynakların kullanılmasına izin verilmesi.
- Öğretmen adaylarının derslerin planlanması ve değerlendirilmesi konusunda daha fazla sorumluluk almalarının sağlanması.
- Öğretmen adaylarına dil öğretme ve öğrenmede yaygın olarak kullanılan teorik ve uygulamalı konuların anlaşılmasında yardımcı olunması.
- Öğretmen adaylarının okul sistemi içinde İngilizce öğretmenlerinin görev ve sorumlulukları hakkında bilgi sahibi olmalarının sağlanması.
- Öğretmen adaylarının öğrenciler arasında yaygın olarak hedef dilde yapılan hatalar konusunda bilinçlendirilmelerinin sağlanması.
- Öğretmen adaylarının günümüzde Türkiye’de İngilizce’nin yeri ve okullardaki yansımalarının ne şekilde olduğu konusunda bilinçlendirilmelerinin sağlanması.

Biz bu sunumuzda Gazi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü İngiliz Dili Eğitimi Ana Bilim dalında 1997-1998 öğretim yılında okuyan son sınıf öğrencilerinin Öğretmenlik Uygulaması hakkındaki düşüncelerini aktaracağız. 97 kız 37 erkek toplam 134 son sınıf öğrencisi bu dersi almış ve yarıyıl sonunda sadece 3 öğrenci bu dersten başarısız olmuştur. Bu dersi alan öğretmen adaylarının başarı durumu aşağıdaki gibidir:

100	99	98	97	96	95	94	93	92	91	90
8	2	1	6	6	11	6	4	8	3	31

89	88	87	86	85	82	80	75	70	60	50
2	1	2	4	10	2	8	5	7	3	1

Öğretmen adaylarına öğretmenlik uygulamasına başlamadan önce 20 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Bu öğrenciler 2. yarıyıl boyunca haftada bir gün 6 uygulama öğretim elemanı nezaretinde Ankara’daki İlköğretim Okullarında ve Liselerde uygulamalarını yapmışlardır. Öğretim yılı sonunda

öğrenciler öğretmenlik uygulamasını tamamladıktan sonra aynı anket bir kez daha öğrenciler tarafından yanıtlanmıştır.

Ankette yer alan ilk soru öğretmen adaylarının meslek olarak öğretmenlik yapıp yapmayacağı konusundaydı; bu soruya verilen yanıt öğretmenlik uygulamasından önce %88 evet %12 hayır iken uygulamadan sonra bu oran %93 evet %7 hayır olarak ortaya çıkmıştır. İkinci soruda ise öğretmenlik uygulaması için sürenin yeterli olup olmadığı sorulmuş; bu soruya birinci ankette %65 evet %35 hayır, ikinci ankette ise %53 evet %47 hayır yanıtı çıkmıştır. Üçüncü soruda nitelikli bir öğretmen olmak için uygulama tecrübesinin gerekli olup olmadığı sorulmuştur. Öğrenciler birinci ankette %88 evet %12 hayır, ikinci ankette ise %92 evet %8 hayır şeklinde yanıt vermişlerdir. Bir sonraki soruda uygulama yapacakları okulu kendilerinin seçmeyi isteyip istemedikleri sorulmuş; bu konuda birinci ankette %94 evet %6 hayır, ikincide ise %93 evet %7 hayır yanıtı alınmıştır. Bu soruyla bağlantılı olarak öğrencilerin uygulama yapacakları yerleri kendilerinin seçmelerinin başarılarını etkileyip etkilemeyeceği sorulmuştur. Bu soruya birinci ankette verilen yanıt %88 evet %12 hayır iken ikincide bu rakamlar %80 hayır %20 evet olarak ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin uygulama yapacakları okullardaki rehber öğretmeni kendilerinin seçmeyi isteyip istemedikleri sorulduğunda birinci ankete %82 evet %18 hayır, ikinciye ise %93 evet %7 hayır yanıtı gelmiştir. Bu seçimin kendilerini olumlu olarak etkileyip etkilemeyeceği sorulduğunda ilk ankette %80 evet %20 hayır yanıtı verilmiştir, ancak ikinci ankette öğrencilerin tamamı bu seçimin kendilerini olumlu yönde etkileyeceğini belirtmişlerdir. Bir sonraki soruda öğrencilere İngilizce seviyelerini yeterli bulup bulmadıkları sorulmuş; bu soruya birinci ankette %67 evet %33 hayır, ikinci ankette ise %80 evet %20 hayır yanıtı verilmiştir. Bunu izleyen soruda İngilizce seviyelerinin iyi olması uygulamadaki başarılarını etkileyip etkilemeyeceği sorulduğunda; birinci ankette %94 evet %6 hayır, ikinci ankette ise %93 evet %7 hayır yanıtı alınmıştır. Öğretmen adaylarına yaptıkları hataların rehber öğretmen tarafından düzeltilmesini isteyip istemedikleri sorulduğunda birinci ve ikinci ankette aynı sonuç alınmıştır. Öğretmen adaylarının %93'ü dersten sonra %7'si ise ders esnasında hatalarının rehber öğretmen tarafından düzeltilebileceğini belirtmişlerdir. Diğer bir soruda öğretmen adaylarına rehber öğretmenlerinin tutumunun esnekliği konusundaki düşünceleri sorulmuştur. Alınan yanıtlara göre birinci ankette öğretmen adaylarının %95'i esnek bir tutumla karşılaştıklarını %5'i ise böyle bir tutumla karşılaşmadıklarını bildirmişlerdir. İkinci ankette ise öğretmen adaylarının tamamı uygulama boyunca rehber öğretmenlerin tutumlarının esnek olduğunu vurgulamışlardır. Öğretmen adaylarına sorulan bir başka soruda ise uygulamayı tek başına mı yoksa bir veya birkaç arkadaşıyla birlikte yapmayı isteyip istemedikleri sorulduğunda; birinci ankette %27'si tek başına %73'ü ise bir arkadaşıyla birlikte, ikinci ankette ise %33'ü tek başına %67'si ise bir arkadaşıyla birlikte yapmayı istediklerini belirtmişlerdir. Bunu izleyen soruda uygulama esnasında ders vermenin yanı sıra idari işlerle ilgilenmeyi isteyip istemedikleri sorulduğunda; öğretmen adayları birinci ankette %28 evet %72 hayır, ikinci ankette ise %67 evet %33 hayır yanıtı vermişlerdir. Öğretmen adaylarına uygulama boyunca kontrol edilmeyi isteyip istemedikleri sorulduğunda ise birinci ankette %36 evet %64 hayır, ikinci ankette ise %53 evet %47 hayır yanıtı alınmıştır. Bu soruyu izleyen sorular tamamen öğretmen adaylarının uygulamada ders anlatırken karşılaştıkları sorunlarla ve bu sorunların onları olumsuz yönde etkileyip etkilemediğini ortaya çıkarmak için düzenlenmiştir. Ders anlatırken gramer hatası yapmanın performanslarını olumsuz yönde etkileyip etkilemediği sorulmuş; bu soruya birinci ankette %73 evet %27 hayır, ikinci ankette ise %67 evet %33

hayır yanıtı gelmiştir. Derse iyi hazırlanmamaktan dolayı kendilerinde oluşan güvensizliğin performanslarını olumsuz etkileyip etkilemediği sorulduğunda ise birinci ankette %92 evet %8 hayır yanıtı alınmıştır. İkinci ankette ise bu oran %67 evet %33 hayır olarak ortaya çıkmıştır. Derste rehber öğretmenin müdahalesinin kendilerini olumsuz yönde etkileyip etkilemeyeceği sorulduğunda; ilk ankette %90 evet %10 hayır yanıtı gelmiştir. Ancak ikinci ankette aynı soruya %53 evet %47 hayır yanıtı verilmiştir. Bunu izleyen soruda öğretmen adaylarına derste otoriteyi kaybetmelerinin kendilerini olumsuz yönde etkileyip etkilemeyeceği sorulmuştur. Bu soruya birinci ankette %92 evet %8 hayır yanıtı verilirken ikinci ankette bu oran %53 evet %47 hayır şeklinde ortaya çıkmıştır. Diğer bir soruda uygulama esnasında teorik bilgilerinden yararlanıp yararlanmadıkları sorulmuş; öğretmen adayları bu soruya ilk ankette %42 evet %58 hayır yanıtı verirken ikinci ankette ise %87 evet %13 hayır yanıtı gelmiştir. Son soruda ise öğretmen adaylarına öğretim yöntemleri ve metotlarıyla ilgili almış oldukları derslerin uygulama için yeterli olup olmadığı sorulduğunda sonuç her iki ankette de %80 evet %20 hayır şeklinde ortaya çıkmıştır.

Soru Numaraları	Birinci Anket Sonuçları		İkinci Anket Sonuçları	
	EVET	HAYIR	EVET	HAYIR
1.	%88	%12	%93	%7
2.	%65	%35	%53	%47
3.	%88	%12	%92	%8
4.	%94	%6	%93	%7
5.	%88	%12	%80	%20
6.	%82	%18	%93	%7
7.	%80	%20	%100	%0
8.	%67	%33	%80	%20
9.	%94	%6	%93	%7
10.	%93	%7	%93	%7
11.	%95	%5	%100	%0
12.	%27	%73	%33	%67
13.	%28	%72	%67	%33
14.	%36	%64	%53	%47
15.	%73	%27	%67	%33
16.	%92	%8	%67	%33
17.	%90	%10	%53	%47

18.	%92	%8	%53	%47
19.	%42	%58	%87	%13
20.	%80	%20	%80	%20

Bu verilerden ortaya çıkan sonuçları şu şekilde yorumlayabiliriz:

- ◆ Öğretmenlik Uygulaması öğretmen adaylarına mesleğe yakınlaşmaları konusunda olumlu bir katkı sağlamaktadır.
- ◆ Öğretmenlik Uygulama süresinin daha uzun olması daha yararlı olacaktır.
- ◆ Nitelikli öğretmen olmak için uygulama sürecinin mutlak tecrübe edilmesi gerekmektedir.
- ◆ Öğretmen adaylarının uygulama okullarını olanak elverdiğince kendilerinin seçmeleri başarılarını olumlu yönde etkileyecektir.
- ◆ Uygulama okullarındaki rehber öğretmenlerin öğretmen adaylarına karşı tutumlarının esnek olması ve aralarında iyi bir iletişimin kurulması onlara olumlu katkılar sağlayacaktır.
- ◆ Öğretmen adaylarının uygulama boyunca kontrol edilmeleri ve ders anlatma dışında idari konularda da ilgilenmelerini sağlamak oldukça yararlı olacaktır.

Bu saptamalara ek olarak öğretmen adaylarının uygulama öncesi kendilerini endişeye düşüren bazı konuların uygulama sonrası ortadan tam olarak kalkması dahi olumlu bir şekilde belli düzeye gerilediği verilerden anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının uygulamada ders anlatırken kendilerini olumsuz yönde en çok etkileyen konular olarak sınıfta otoriteyi kaybetme, derse iyi hazırlanamamaktan dolayı kendilerini güvensiz hissetme, uygulama öğretmenin derse müdahale etmesi ve gramer hataları yapma biçiminde karşımıza çıkmaktadır. Bir diğer çarpıcı nokta ise öğretmen adaylarının başlangıçta teorik bilgilerini yeterince kullanıp kullanamama konusunda endişeye düşmeleridir. Ancak uygulama sonunda bu kaygının giderildiği ve öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun teorik bilgilerinden faydalandıkları belirlenmiştir. Sonuç olarak bu çalışmada öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasıyla ilgili bazı beklentileri ve endişeleri irdelenmeye çalışılmıştır. Bu adayların öğretmenlik uygulaması öncesi görüşleri ile uygulamayı bitirdikten sonraki düşünceleri arasındaki farklılıklar ortaya konmuş ve incelenmiştir.

KAYNAKLAR

- Koç, S. & B. Bamber. 1997. English Language Teaching. YÖK. Ankara.
- Richards, C. J. & D. Nunnan. 1990. Second Language Teacher Education. Cambridge: CUP.
- Wallace, M. J. 1991. Training Foreign Language Teachers. Cambridge: CUP.
- Woodward, T. 1991. Models and Metaphors in Language Teacher Training. Cambridge: CUP.